

REFERENCES

1. Merzha S. I. (2005), "Innovation in industry: current situation and trends in the activation of Ukraine", *Aktualni problemy ekonomiky*, vol. 9, no.51, pp. 155-159 (ukr).
2. Drahan I. V. (2006), "Innovation as a factor in accelerating industrial development", *Ekonomika ta derzhava*, vol.6, pp. 34-36 (ukr).
3. Kolodiichuk A. V. (2012), "Analysis of innovative development of industry of Ukraine", *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy: zbirnyk naukovo-tekhnichnykh prats*, vol. 22.5, pp. 217-226 (ukr).
4. Fedulova L. I. (2006), "Prospects for the development of innovative industry of Ukraine", *Ekonomika i prohozuvannia*, vol. 2, pp. 58-76 (ukr).
5. Bailey Ken (1994), *Typologies and Taxonomies-Numerical Taxonomy and Cluster Analysis*, available at: <http://www.sagepub.com>. (Accessed 29 Oct 2013) (engl).
6. Hill T. and Lewicki P. (2007), *Statistics: Methods and Applications*, StatSoft, Tulsa, OK, pp. 5-25 (engl).
7. Murtagh F. (1985), *Multidimensional clustering algorithms*, Compstat Lectures, Heidelberg, Physica-Verlag, pp. 31-39 (engl).
8. State Statistics Service of Ukraine (2008), «Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini 2007. Statystychnyi zbirnyk» [Research and innovation activity in Ukraine 2007. Statistical yearbook], Derzhkomstat, Kyiv, Ukraine (ukr).
9. State Statistics Service of Ukraine (2009), «Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini 2008. Statystychnyi zbirnyk» [Research and innovation activity in Ukraine 2008. Statistical yearbook], Derzhkomstat, Kyiv, Ukraine (ukr).
10. State Statistics Service of Ukraine (2010), «Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini 2009. Statystychnyi zbirnyk» [Research and innovation activity in Ukraine 2009. Statistical yearbook], Derzhkomstat, Kyiv, Ukraine (ukr).
11. State Statistics Service of Ukraine (2011), «Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini 2010. Statystychnyi zbirnyk» [Research and innovation activity in Ukraine 2010. Statistical yearbook], Derzhkomstat, Kyiv, Ukraine (ukr).
12. State Statistics Service of Ukraine (2012), «Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini 2011. Statystychnyi zbirnyk» [Research and innovation activity in Ukraine 2011. Statistical yearbook], Derzhkomstat, Kyiv, Ukraine (ukr).
13. Delgado M., Porter M. E. and Stern S. (2011), *Clusters, Convergence, and Economic Performance*, available at: <http://www.isc.hbs.edu/econ-clusters.htm>. (Accessed 28 Oct 2013) (engl).

© Гладинець Наталія

Надійшла до редакції 22.10.2013

УДК 657.421.1

ГНАТЮК АЛЛА,

кандидат економічних наук, завідувач кафедри

Рівненського інституту Відкритого міжнародного університету розвитку людини "Україна"

ПЕРСПЕКТИВИ ОЦІНКИ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ З ПОЗИЦІЇ ОЧІКУВАНИХ ДОХОДІВ

У статті розглянуті основні критичні питання оцінки необоротних матеріальних активів сільськогосподарського призначення з позиції очікуваних доходів. Запропоновано залишкову вартість основних засобів при їх реалізації й ліквідації, а також при їх переоцінці відносити на зменшення додаткового капіталу, що дозволить користувачам фінансової інформації оцінити реальний фінансовий стан підприємства й здійснювати прогнози на майбутнє.

Ключові слова: доходи; витрати; необоротні матеріальні активи; оцінка; справедлива вартість.

Постановка проблеми й стан її вивчення. Оцінка необоротних матеріальних активів із позиції очікуваних доходів передбачає визначення фінансового результату діяльності підприємства шляхом зіставлення доходів і витрат, які є об'єктами оцінки.

Проблеми оцінки необоротних матеріальних активів із позиції очікуваних доходів досліджувались у працях вітчизняних учених, зокрема Ф. Ф. Бутинця, Н. В. Гончаренко, С. Ф. Голова, В. М. Жука, З.-М. В. Задорожного, Л. Г. Ловінської, Н. М. Малюги, В. Б. Моссаковського, Г. В. Нашкерської, М. С. Пушкаря, а також зарубіжних учених М. Ю. Медведєва, Я. В. Соколова, Е. Е. Хендріксена. Критичний аналіз різних точок зору з досліджуваної проблематики виявив, що, незважаючи на наявні наукові розробки, питання, пов'язані з оцінкою необоротних матеріальних активів із позиції очікуваних доходів, опрацьовані недостатньо, а тому є актуальними

й потребують розроблення рекомендацій на якісно новій основі з урахуванням міжнародних принципів обліку та звітності.

Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних положень оцінки необоротних матеріальних активів із позиції очікуваних доходів, а також розробка прикладних рекомендацій щодо їх реалізації на підприємствах аграрного бізнесу.

Завдання роботи: розробити рекомендації з відображення в обліку операцій з оцінки необоротних матеріальних активів для забезпечення достовірності інформації про їх реальну вартість у бухгалтерській звітності.

Виклад основного матеріалу. Визначення фінансового результату та відображення його у фінансовій звітності на підприємствах України регламентується національними стандартами: НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", П(С)БО 15 "Дохід", П(С)БО

16 "Витрати", П(С)БО 17 "Податок на прибуток". Зазначені положення трансформують систему обчислення фінансового результату відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку - 8 "Облікові політики, зміни в облікових політиках", 12 "Податки на прибуток", 18 "Дохід". Суб'єкти господарювання розраховують фінансовий результат за методом "витрати-випуск". План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств й організацій побудований за модульним принципом і поєднує позитивні сторони англо-американської й континентальної систем обліку. Він передбачає визначення фінансового результату за видами діяльності (континентальна система) і функціями підприємства (англо-американська система) [3, с. 42].

У сучасній теорії бухгалтерського обліку існує два методи визнання доходів і витрат: касовий і метод нарахування.

Визнання доходів і витрат у бухгалтерському обліку за касовим методом передбачає визначення фінансового результату в момент перерахування або зарахування грошових коштів, що їх забезпечують. Застосовуючи цей метод, фінансовий результат визначають лише з урахуванням фактично зарахованих на рахунок підприємства в банку чи до каси готівкових коштів.

Метод нарахування передбачає, що всі операції, пов'язані з формуванням доходів і витрат підприємства, відображаються на рахунках бухгалтерського обліку та включаються в підрахунок фінансового результату в момент їх здійснення, незалежно від отримання чи перерахування грошових коштів.

Переваги методу нарахування полягають у підвищенні релевантності показника фінансового результату, зумовленого зближенням у часі моменту порівняння доходів і витрат. При цьому можливі ризики втрати доходів від невиконання покупцями та замовниками своїх зобов'язань методологічно вирішуються за допомогою створення резерву сумнівних боргів за рахунок зменшення фінансових результатів звітного періоду.

Слід зазначити, що показник прибутку підприємства за умови дотримання контрагентами договірних зобов'язань, розрахований за касовим методом і методом нарахування, має бути однаковим, за винятком тих випадків, коли наприкінці звітного періоду відбуваються не оплачені відвантаження готової продукції або надання послуг. Фактично більшість ризиків стосовно завищення фінансового результату в умовах методу нарахування припадає на кінець звітного періоду, тож тривалість звітного періоду є суттєвим чинником, що впливає на достовірність фінансового результату, розрахованого за методом нарахування.

Міжнародними стандартами цей фактор ураховується для складання фінансової звітності, звітним періодом є рік. Фактично майже вся відвантажена продукція або надані послуги протягом року оплачуються. Залишки непогашених боргів контрагентів порівняно з отриманим доходом є незначними.

В Україні інша картина. Показник фінансового результату, розрахований за методом нарахування, у проміжній звітності матиме ризики з погляду своєї достовірності, з одного боку, а з іншого - суттєві розбіжності з податковим прибутком через невідповідність визначених доходів з метою складання податкової та фінансової звітності [1]. Звітність, складена за квартал, може включати значні показники кредиторської та дебіторської заборгованості. Отже, механізм застосування методу нарахування в бухгалтерському обліку доходів і витрат в Україні потребує вдосконалення.

Національні положення (стандарти) бухгалтерсько-

го обліку та міжнародні стандарти фінансової звітності допомагають регулювати витрати підприємства за допомогою визначення вартісного критерію віднесення активів до необоротних; вибору методу нарахування амортизації необоротних матеріальних активів; визначення методики оцінки необоротних матеріальних активів при оприбуткуванні та інше.

Перелічені способи впливу на витрати підприємства можуть змінювати як склад витрат, так і їхню вартість, сприяючи тим самим перерозподілу витрат між звітними періодами та змінюючи абсолютну величину фінансового результату [1].

Нормативним законодавством на сучасному етапі вирішується проблема зближення бухгалтерського й податкового обліку, його уніфікація з метою встановлення єдиних підходів до визнання та оцінки витрат і доходів у розрахунку бухгалтерського й податкового прибутків. Однак податкове законодавство необхідно вдосконалювати більшою мірою. Так, з уведенням Податкового кодексу України виникло багато протиріччя при віднесенні до витрат операцій, пов'язаних із необоротними матеріальними активами.

Згідно з п. 146.12 і п.146.13 ст. 146 Податкового кодексу України, сума перевищення балансової або первісної вартості окремих об'єктів виробничих і невиробничих основних засобів понад доходами при їх реалізації відноситься до витрат платника податку. Водночас п.146.16 цього ж Податкового кодексу України передбачає, що платник податку у разі ліквідації основних засобів підвищує витрати на суму залишкової вартості ліквідованого об'єкта [2]. Недоцільність такого підходу пояснюється тим, що підприємству не вигідно позбавлятися застарілих основних засобів або здійснювати їх переоцінку, тому що це призведе до виникнення збитків або банкрутства підприємства.

Фактично підприємство при реалізації або ліквідації основних засобів у поточному періоді нічого не витрачає й не несе ніяких значних витрат, за винятком тих, які безпосередньо пов'язані із цими операціями у вигляді нарахованої заробітної плати робітникам, витрат матеріалів, зносу транспортних й інших засобів, які використовуються при цьому. Що стосується інших витрат, то вони були понесені в минулі періоди у вигляді капітальних інвестицій. Крім того, при списанні на витрати значних сум залишкової вартості основних засобів створюється штучне банкрутство підприємства, яке не має під собою жодних підстав.

Отже, необхідно проаналізувати, чому виникла залишкова балансова вартість основних засобів при їх реалізації і як це впливає на формування собівартості продукції.

Дослідження в цьому напрямку показали, що основною причиною виникнення завищеної залишкової вартості основних засобів є використання занижених норм амортизації. Абсолютна більшість сільськогосподарських підприємств застосовували прямолінійний метод та метод, передбачений податковим законодавством. Це призвело до формування невеликих сум амортизаційних нарахувань, яких не вистачало для своєчасної заміни зношеної техніки на нову. Підприємства змушені не купувати нову техніку, а займатися капітальними ремонтами, тобто використовувати "частковий" спосіб відтворення основних засобів, який призводить до високого рівня їх зносу й різкого зростання собівартості продукції. У цьому разі доцільно залишкову вартість основних засобів при їх реалізації й ліквідації, а також при їх переоцінці відносити на зменшення податкового капіталу.

Висновки

Для усунення розбіжностей між фінансовим результатом, що є об'єктом оподаткування, і бухгалтерським прибутком необхідно внести зміни в Податковий кодекс України:

- п. 146.12 ст. 146 Податкового кодексу України викласти в такій редакції: "Сума витрат, пов'язана з ремонтом та поліпшенням об'єктів основних засобів, зокрема орендованих або отриманих у концесію чи створених (збудованих) концесіонером у розмірі, що не перевищує 10 відсотків сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів на початок звітного року, відноситься платником податку на зменшення додаткового капіталу";

- п. 146.13 ст. 146 Податкового кодексу України викласти в такій редакції: "Сума перевищення доходів від продажу або іншого відчуження над балансовою вартістю окремих об'єктів основних засобів та нематеріальних активів відноситься на збільшення додаткового капіталу платника податку, а сума перевищення балансової вартості над доходами від такого продажу або іншого відчуження - на зменшення додаткового капіталу або витрати платника податку.

Сума перевищення доходів від продажу або іншого відчуження над первісною вартістю придбання невірбованих основних засобів та витрат на ремонт, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані, включається до додаткового капіталу платника податку, а сума перевищення первісної вартості над доходами від такого продажу або іншого відчуження показується як зменшення додаткового капіталу платника податку.

Сума перевищення доходів від продажу або іншого відчуження безоплатно отриманих основних засобів або

нематеріальних активів над вартістю таких основних засобів або нематеріальних активів, що була включена до складу доходів у зв'язку з отриманням, включається до додаткового капіталу платника податку, а сума перевищення вартості, що була включена до складу доходів у зв'язку з безоплатним отриманням над доходами від такого продажу або іншого відчуження показується як зменшення додаткового капіталу платника податку";

- п. 146.16 ст. 146 Податкового кодексу України викласти в такій редакції: "У разі ліквідації основних засобів за рішенням платника податку або в разі, якщо з незалежних від платника податку обставин основні засоби (їх частина) зруйновані, викрадені чи підлягають ліквідації або платник податку змушений відмовитися від використання таких основних засобів унаслідок загрози чи неминучості їх заміни, руйнування або ліквідації, платник податку у звітному періоді, у якому виникають такі обставини, зменшує додатковий капітал на суму вартості, яка амортизується, за вирахуванням сум накопиченої амортизації окремого об'єкта основних засобів".

ЛІТЕРАТУРА

1. Ловінська Л. Г. Оцінка в сучасній системі бухгалтерського обліку підприємств в Україні : дис. ... доктора екон. наук : 08.00.09 / Л. Г. Ловінська. - К., 2007. - 383 с.
2. Податковий кодекс України (зі змінами, внесеними згідно із Законом № 2856-VI (2856-17) від 23.12.2010) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=13&nreg=2755-17>.
3. Ткач В. И. Международная система учета и отчетности / В. И. Ткач, М. В. Ткач. - М. : Финансы и статистика, 1991. - 160 с.

Гнатюк Алла,

кандидат экономических наук, заведующая кафедрой

Ровенского института Открытого международного университета развития человека "Украина"

ПЕРСПЕКТИВЫ ОЦЕНКИ НЕОБОРОТНЫХ АКТИВОВ С ПОЗИЦИИ ОЖИДАЕМЫХ ДОХОДОВ

Рассмотрены основные критические вопросы оценки необоротных материальных активов сельскохозяйственного назначения с позиции ожидаемых доходов. Предложено остаточную стоимость основных средств при реализации и ликвидации, а также при переоценке относить на уменьшение дополнительного капитала, что позволит пользователям финансовой информации оценить реальное финансовое состояние предприятия и осуществлять прогнозы на будущее.

Ключевые слова: *доходы; расходы; необоротные материальные активы; оценка; справедливая стоимость.*

Hnatiuk Alla,

PhD in Economics, Head of Department

Rivne Institute "Open International University of Human Development "Ukraine")

PROSPECT EVALUATION OF NON-CURRENT ASSETS FROM THE PERSPECTIVE OF EXPECTED INCOME

The statutory law at present settles the problem of convergence of book-keeping and tax account, its unification, with the aim to establish a common approach to the recognition and estimation of charges and profits in the calculation of the accounting and tax earnings. However, a tax law must be perfected in a greater degree, especially with the use of the Tax Code of Ukraine there have arisen lots of contradictions in assigning costs to operations related to noncurrent assets.

In this article the basic critical points of estimation of noncurrent assets of the agricultural character are considered from the position of the expected profits and recommendations are worked out in relation to their realization on the enterprises of agrarian business.

It is offered the remaining cost of the fixed assets during their realization and liquidation, and also at their overvalue to take on reduction of additional capital that will allow to the users of financial information to estimate the real financial state of the enterprise and to carry out prognoses for the future.

Keywords: income; charges; non-current material assets; evaluation; true value.

REFERENCES

1. Lovinska L. (2007), *Assessment in modern accounting system enterprise in Ukraine*, Thesis for the degree of doctor of economic sciences after specialty 08.00.09, Kyiv, 383 p. (ukr).
2. Tax Code of Ukraine of 23.12.2010, available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=13&nreg=2755-17>. (ukr).
3. Tkach V. I., Tkach M. V. (1991), *International auditing system and statements*, Finansy i statistika, Moscow, 160 p. (rus).

© Гнатюк Алла

Надійшла до редакції 14.11.2013

УДК 332.1:338.2

ГОЛУБ НАТАЛІЯ,

кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії та фінансів Донбаської національної академії будівництва і архітектури, м. Макіївка

ВПЛИВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ НА АКТИВІЗАЦІЮ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА МІСТА: МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ

У статті досліджено можливості органів місцевого самоврядування створювати належні умови для розвитку промислового виробництва міста. Проаналізовано позитивний досвід управлінської взаємодії між промисловими підприємствами міста і органами місцевої влади. Запропоновані дієві методи та інструменти впливу органів місцевого самоврядування на активізацію розвитку промислового виробництва міста.

Ключові слова: органи місцевого самоврядування; промислове виробництво; методи та інструменти впливу; активізація розвитку.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання розв'язання соціальних завдань, покладених на органи місцевого самоврядування, безпосередньо залежить від стану місцевого бюджету, від того, наскільки прибутково діє промисловий та підприємницький бізнес на території. Така ситуація обумовлює необхідність управлінської взаємодії між територіальним промисловим бізнесом й органами місцевої влади, що об'єктивно виникає з двох причин: по-перше, органи місцевого самоврядування відповідають перед населенням за соціально-економічний розвиток міста, а тому не можуть залишатися байдужими до ступеня участі промислової сфери у вирішенні відповідних проблем; по-друге, ця влада має певні управлінські ресурси для сприяння підвищенню ефективності місцевих товаровиробників. Однак існуючий формат системи управління місцевим розвитком та невирішеність питань розподілу повноважень і відповідальності за розвиток територій значно обмежують можливості органів місцевого самоврядування створювати належні умови для ефективної діяльності промислових підприємств міста. Зазначене обумовлює актуальність питань дослідження впливу органів місцевого самоврядування на активізацію розвитку промислового виробництва міста.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання теорії та практики соціально-економічного розвитку територі-

альних утворень, а також проблеми, що стосуються регулювання розвитку місцевого самоврядування, досліджувалися в працях зарубіжних і вітчизняних учених: В. Амітана, І. Бегга, С. Богачова, І. Брамеззи, П. Кресла, В. Левера, О. Лук'яненко, М. Мельникової, А. О'Салівана, Б. Сінгха, Дж. Стігліца, Ю. Трещевського, В. Фінагіна, Дж. Фрідмена, С. Янсена-Батлера та інших [1-11]. Однак, незважаючи на велике різноманіття порушених наукових проблем та глибину їх дослідження, у сучасній економічній науці окремі їхні аспекти залишаються недостатньо розв'язаними. Так, додаткового дослідження потребують питання можливості органів місцевого самоврядування впливати на розвиток промислових підприємств відповідної території в межах своїх повноважень.

Метою статті є дослідження можливостей органів місцевого самоврядування впливати на активізацію розвитку промислового виробництва міста та розробка рекомендацій щодо посилення такого впливу через використання дієвих методів та інструментів.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах промисловість виступає одним з основних об'єктів соціально-економічної політики того або іншого рівня - національного, регіонального або місцевого, щодо якого застосовується певна сукупність інструментів впливу, що трансформують його таким чином, щоб реалізовува-